

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет залізничного транспорту

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ТЕХНІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

ПРОГРАМА КОНФЕРЕНЦІЇ

ITT2025

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ

**Тези доповідей 6-ої міжнародної
науково-технічної конференції**

«ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ТРАНСПОРТНІ ТЕХНОЛОГІЇ»

Харків 2025

6-а міжнародна науково-технічна конференція «Інтелектуальні транспортні технології», Харків, 24–26 листопада 2025 р.: Тези доповідей. – Харків: УкрДУЗТ, 2025. – 300 с.

Збірник містить тези доповідей науковців вищих навчальних закладів України та інших країн, підприємств транспортної та машинобудівної галузей за чотирьма напрямками: розвиток інтелектуальних технологій при управлінні транспортними системами; транспортні системи та логістика; інтелектуальне проектування та сервіс на транспорті; функціональні матеріали та технології при виготовленні та відновленні деталей транспортного призначення.

© Український державний університет
залізничного транспорту, 2025

експортними вантажопотоками залізничного транспорту. Інтелектуальне прогнозування попиту дозволить краще координувати роботу українських та європейських залізничних операторів, що особливо важливо в умовах переорієнтації експортних потоків через західні кордони.

[1] Lessmann, S., Voß, S. A reference model for demand planning in revenue management. *Decision Support Systems*, 2010, 48(2), 511-523.

[2] Deutsche Bahn AG. Digitalization Strategy: Predictive Analytics in Freight Operations. URL: <https://www.deutschebahn.com/en/digitalization>

[3] SNCF Logistics. Innovation in Freight Transport Management. URL: <https://www.sncf.com/en/innovation/digital-freight-solutions>

[4] Swiss Federal Railways. Smart Freight: AI-Powered Logistics. URL: <https://www.sbb.ch/en/freight-logistics/innovation>

[5] China State Railway Group. Big Data and AI Applications in China-Europe Railway Express. URL: <https://www.railway-technology.com/features/china-railway-artificial-intelligence/>

УДК 656.073.235:347.77(477)

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСПЕДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРИ ПЕРЕВЕЗЕННІ НАЛИВНИХ ВАНТАЖІВ В УКРАЇНІ

LEGAL REGULATION OF FORWARDING ACTIVITIES IN THE TRANSPORTATION OF LIQUID CARGOES IN UKRAINE

канд. псих. наук. К.В. Кім, Р.Р. Гасанов

Український державний університет залізничного транспорту (м. Харків)

K. Kim, PhD (Psych.), R. Hasanov

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

Експедиторська діяльність є ключовим елементом сучасної логістики та невід'ємною складовою організації перевезень вантажів. Вона забезпечує взаємодію між замовником і перевізником, супровід документів, страхування, митне оформлення та зберігання вантажів. Особливу увагу слід приділяти наливним вантажам – хімікатам, нафтопродуктам, агресивним та легкозаймистим рідинам, які характеризуються підвищеною небезпекою, специфікою умов транспортування та високими вимогами до правового оформлення перевезень. Тому робота експедитора з такими вантажами потребує суворого дотримання технічних, організаційних та правових норм, що забезпечує безпеку і ефективність логістичних процесів.

Національне законодавство України регулює транспортно-експедиторську діяльність загальною через Цивільний кодекс України [1] та Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» [2], а також Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність» № 1955-IV [3]. Ці правові акти встановлюють загальні принципи діяльності експедиторів,

визначають права, обов'язки та відповідальність сторін договору транспортного експедирування. Проте вони не містять спеціалізованих норм щодо перевезення наливних вантажів, що створює правові прогалини, підвищує ризики юридичних колізій і обмежує можливості ефективного правового регулювання специфічних процесів перевезення наливних вантажів.

На міжнародному рівні перевезення наливних та небезпечних вантажів регламентується низкою документів: ADR (Європейська угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів) [4], RID (Правила перевезення небезпечних вантажів залізничним транспортом), IMDG Code (Міжнародний кодекс морського перевезення небезпечних вантажів) та CMR (Конвенція про договір міжнародного дорожнього перевезення вантажів). Ці нормативні акти встановлюють детальні вимоги до конструкції транспорту, пакування, маркування, сертифікації, підготовки персоналу та контролю безпеки перевезень. Водночас вони визначають права та обов'язки перевізника та експедитора, хоча відповідальність експедитора часто деталізується в договірних відносинах.

Експедитор, працюючи з наливними вантажами, виконує розширені функції, що виходять за межі стандартного організаційного супроводу перевезень. До них належать: контроль технічної придатності транспортних засобів (герметичність цистерн, сертифікація ADR, відповідність конструкцій); перевірка документації, включно з транспортними накладними, паспортами безпеки та сертифікатами якості; забезпечення дотримання екологічних, митних та пожежних вимог; консультування щодо міжнародного права перевезень та умов договорів.

Відповідальність експедитора включає ризики вибору неналежного перевізника, порушення правил перевезення, недотримання режимів зберігання та безпеки вантажів, а також неналежне оформлення документації. Замовник, у свою чергу, несе відповідальність за надання достовірної інформації про вантаж, оформлення дозвільних документів та своєчасну оплату експедиторських послуг.

Аналіз національних і міжнародних нормативів показує, що українське законодавство є менш деталізованим. Особливо це стосується технічних вимог до транспорту, маркування та пакування вантажів, визначення відповідальності експедитора та умов контролю за безпекою перевезень. Міжнародні стандарти (ADR, CMR, RID, IMDG) передбачають більш чіткі й конкретні вимоги, що забезпечують підвищений рівень безпеки та правової визначеності.

Для підвищення ефективності та безпеки експедиторської діяльності з наливними вантажами доцільним є: внесення спеціальних норм щодо перевезення небезпечних і наливних вантажів у Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність»; розроблення типової форми договору транспортного експедирування, що визначатиме права, обов'язки та відповідальність усіх учасників процесу; посилення відповідальності за порушення умов перевезення; впровадження цифрових технологій, включно з електронним документообігом, системами відстеження та блокчейн-технологіями; гармонізація національних норм із міжнародними стандартами

ADR, CMR, RID, IMDG; підвищення професійної підготовки експедиторів; розвиток альтернативних механізмів вирішення спорів, таких як арбітраж.

Експедирування наливних вантажів є складною, високоризиковою та правозначущою діяльністю. Відсутність спеціалізованих норм у національному законодавстві призводить до підвищення ризиків техногенного, екологічного та юридичного характеру. Комплексне законодавче врегулювання, гармонізація національних норм із міжнародними стандартами та підвищення професійного рівня суб'єктів експедиторської діяльності дозволять забезпечити безпечне перевезення, зменшити правові ризики і підвищити ефективність логістичних процесів.

[1] Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

[2] Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#n174>

[3] Закон України «Про транспортно-експедиторську діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1955-15#Text>

[4] Європейська Угода про міжнародне дорожнє перевезення небезпечних вантажів (ДОПНВ). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_217#Text

УДК 656.073

ЗАХОДИ З ОПТИМІЗАЦІЇ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ТРАНСПОРТНО-ЕКСПЕДИТОРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ПРИ ОРГАНІЗАЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ РІЗНИХ ВИДІВ ВАНТАЖІВ

MEASURES TO OPTIMIZE BUSINESS PROCESSES OF FREIGHT FORWARDING ENTERPRISES IN ORGANIZING INTERNATIONAL TRANSPORTATION OF VARIOUS TYPES OF GOODS

*канд. техн. наук Є.М. Лебідь¹, канд. техн. наук І.Г. Лебідь¹,
канд. техн. наук О.О. Мазуренко²*

¹Національний транспортний університет (м. Київ)

²Український державний університет науки і технологій (м. Дніпро)

*I.M. Lebed¹, PhD (Tech.), I.H. Lebed¹, PhD (Tech.),
O.O. Mazurenko², PhD (Tech.)*

¹National Transport University (Kyiv)

²Ukrainian State University of Science and Technologies (Dnipro)

Питання підвищення ефективності діяльності транспортно-експедиторських підприємств (ТЕП) набувають особливої актуальності в умовах зниження попиту на послуги серед вантажовласників і підвищення конкуренції на ринку транспортно-експедиторського обслуговування (ТЕО). Незважаючи на це, значна кількість експедиторських компаній, які продовжують функціонувати на українському та міжнародному ринках, свідчить про сталу привабливість транспортно-експедиторської діяльності як форми підприємництва з високим